

Risicotaxatie, risico-inschatting en risicomangement als onderdeel van forensische verslavingszorg-en reclassering in de justitiële context:

Definiëring

Risicomangement is het verrichten van activiteiten die erop gericht zijn gevaars- en delict risico's binnen een aanvaardbaar niveau te houden. Bij risicomangement worden deze risico's geïdentificeerd en beoordeeld en worden beheersmaatregelen en interventies ontworpen, ingezet en geëvalueerd. De identificatie, beoordeling en evaluatie van de risico's in bepaalde contexten wordt gedaan door middel van een risico-inschatting. Hierbij wordt onder andere gebruik gemaakt van risicotaxatie-instrumentarium.

Uitgangspunten

De forensische verslavingszorg en de verslavingsreclassering dragen bij aan het vergroten van (het gevoel van) veiligheid in de samenleving;

- Dit doen wij door ons in te zetten voor re-integratie van mensen die met justitie in aanraking zijn gekomen en kampen met verslavings- en/of psychiatrische problematiek. Vanuit een strafrechtelijk kader richten wij ons op vermindering van de kans op recidive, waarbij wij hen controleren en begeleiden met zorg, gericht op herstel, zodat zij hun leven weer op orde krijgen en niet recidiveren. Daarbij zien we de belangen van het slachtoffer en de veiligheid van de maatschappij als onlosmakelijk onderdeel van ons werk en onze aanpak.
- Daartoe verlenen we de cliënt de best passende zorg. We maken zoveel mogelijk gebruik van wetenschappelijk onderbouwde instrumenten en interventies en stellen die bij aan de hand van resultaten van wetenschappelijk onderzoek. We integreren theoretische kennis met kennis over de cliënt en deskundigheid van de professional.
- We werken vanuit het principe van 'continuïteit van zorg'. Als de justitiële titel afloopt en de behandeldoelen nog niet zijn bereikt dan spannen we ons in om samen met gemeentes of zorgkantoor tot een oplossing te komen en de behandeling af te maken. Hier kan overdracht naar voorzieningen binnen het sociaal domein onderdeel van uitmaken.
- Bij het werken in de justitiële context is het maken van risico-inschattingen standaard onderdeel van ons werk. Hiertoe maken we gebruik van een gestructureerd professioneel oordeel waarvan het gebruik van risicotaxatie instrumenten een onderdeel uitmaakt.
- Basis voor onze bemoeienis is de opdracht van onze opdrachtgevers, Rechterlijke macht en DJI. Onze professionals stemmen in samenspraak met de cliënt het zorg- en toezichtstraject met elkaar af door gebruik te maken van de 3 partijenovereenkomst. Dit is basis voor transparante informatie uitwisseling over het verloop van behandeling en toezicht. Uiteraard nemen we de wettelijke grondslagen als basis voor deze uitwisseling.

Wat

De verslavingsreclassering en forensische (verslavings)zorg werken vanuit een eigen, doch complementaire doelstelling aan:

- Vermindering van het recidiverisico door effectieve inzet van behandeling en begeleiding in combinatie met reclasseringtoezicht
- Behandeling en herstel van (verslaafde) justitiabelen zodat zij op een gezonde en positieve manier als burger kunnen deelnemen aan de maatschappij;
- Toezicht op de justitiële voorwaarden die onze opdrachtgevers aan de opdracht hebben verbonden en de begeleiding daarbij om ervoor te zorgen dat de justitiabele zich aan deze voorwaarden houdt;

Hoe

Drie pijlers:

1. De forensische verslavingszorg werkt zoveel mogelijk op basis van evidence based instrumentarium. Dit geldt zowel voor de diagnostiek, risicotaxatie en interventies. Mimimaal wordt gebruik gemaakt van de FARE (bij ambulante behandeling), HKT en (verkorte) delictanalyse (bij klinische behandeling). Het zorgprogramma FVZ is de huidige standaard voor de interventies.
2. De verslavingsreclassering maakt gebruik van een gestructureerd professioneel oordeel: De verslavingsreclassering onderzoekt de aanwezigheid van risico- en beschermende factoren. Hiertoe voeren professionals uitgebreid onderzoek uit naar de cliënt en diens omgeving en putten uit justitiële gegevens. Het gebruik van een risicotaxatie- en advies-instrument (de RISC) geeft hierbij wetenschappelijk gefundeerde ankers om het beoordelingsproces te ondersteunen en verbeteren; Het ondersteunt de professional om op gestructureerde wijze te komen tot een risico-inschatting en een reclasseringsadvies. Hierbij wordt ook gebruik gemaakt van risicotaxatie-instrumenten zoals de OxRec en instrumenten voor meer specifieke delicten zoals huiselijk geweld en zedendelicten (B-Safer en Static, Stable en Acute). De verslavingsreclassering adviseert de opdrachtgevers welke risico's er zijn en welke aanpak daarbij gepast is om in te zetten. Ook geeft de verslavingsreclassering aan welke beschermende factoren in de analyse naar voren komen en hoe die te versterken. Dit vormt samen met de opgelegde bijzondere voorwaarden de basis voor de intensiteit van het toezichtsplan.
3. De verslavingsreclassering en forensische (verslavings)zorg werken nauw samen met actieve betrokkenheid van de cliënt. Daarmee beogen we dat deze verantwoordelijkheid neemt voor het slagen van het traject. Dit kan leiden tot bijvoorbeeld de volgende drie uitkomsten:
 - Aan het einde van de behandeling en toezicht is zelfstandig functioneren als burger in de maatschappij mogelijk;
 - Er is een vorm van passende (na)zorg met blijvende ondersteuning gerealiseerd;
 - De cliënt maakt het traject ondanks alle inspanningen niet af en valt terug in crimineel gedrag. Op dat moment dragen wij de zaak terug over aan de opdrachtgever die bepaalt hoe het strafrechtelijk vervolg eruit zal zien.

Nota bene

- De uitkomst van risicotaxatie-instrumenten biedt op zichzelf te beperkt valide informatie over het recidiverisico of het risico op toekomstig (seksueel) geweld om daarop besluiten te nemen.
- Een risico-inschatting biedt aanknopingspunten voor vermindering van het recidiverisico, maar is alleen in redelijke mate betrouwbaar en valide indien aan kwaliteitseisen is voldaan:
 - Een risico-inschatting dient door getrainde professionals te worden gedaan met voldoende ervaring in de forensische zorg;
 - Bij de risico-inschatting is gebruik gemaakt van informatie van de reclassering en van de forensische zorg, die hiervoor beiden gebruik hebben gemaakt van een risicotaxatie-instrument.
 - Bij de risico-inschatting is de client actief betrokken geweest en zijn de meningen van de client opgetekend
- De risicotaxatie-instrumenten bieden informatie over dynamische risicofactoren. Deze dienen tezamen met beschermende factoren de basis te vormen voor het risicomangement met concrete aandachtspunten voor de begeleiding vanuit de reclassering en de inhoud van de forensische zorg
- Risico-inschattingen zijn in kwaliteit te verbeteren door
 - bij de risico-inschatting overleg te laten plaatsvinden tussen een reclasseringswerker en zorgprofessional
 - bij de risico-inschatting een naaste van de client te betrekken
 - bij de risico-inschatting een ervaringsdeskundige te betrekken